

Theorie voor het HAFABRA examen A

Inleiding	3
Hoofdstuk 1: noten, notennamen, notenbalk en sleutels	4
1.1 Stamtonen, notenbalk en sleutels	4
1.2 Voortekens: kruizen en mollen	4
1.3 Oefeningen: notennamen in de G-sleutel	6
1.4 Oefeningen: notennamen in de F-sleutel	8
Hoofdstuk 2: Maat en ritme, basisbegrippen en notenwaarden	9
2.1 Maat en ritme	9
2.2 Notenwaarden	11
2.3 Punt achter een noot	12
Hoofdstuk 3: Maatsoorten	15
3.1 Maatsoorten	15
3.2 Maatstrepen	16
3.3 Meer maatsoorten: betekenis van de maattekens	17
3.4 Tellen en telcijfers	19
3.5 Maatstrepen zetten	20
3.6 De opmaat	21
3.7 Maataccenten. Zware en lichte maaddelen	22
3.8 Extra oefeningen	26
Hoofdstuk 4: Majeur toonladders	28
4.1 Het Toonsysteem	28
4.2 De chromatische toonladder	31
4.3 De Majeurtoonladder	32
4.4 Intervallen	36
4.5 Drieklanken	40
Hoofdstuk 5: termen en begrippen	41
5.1 Tempo	41
5.2 Articulatie	43
5.3 De fermate	43
5.4 Herhalingstekens	44
5.5 Dynamiek	46

Inleiding

Dit boekje bevat de stof die je moet beheersen als je theorie-examen HAFABRA A wilt doen.

Je kunt met deze stof beginnen als je:

- het notenschrift (zoals samengevat in Hoofdstuk 1 en 2) goed beheerst;
- toonladders t/m drie kruizen en drie mollen kunt spelen op je instrument;
- muziek hebt gespeeld in verschillende maatsoorten (zoals: $\frac{4}{4}$, $\frac{6}{8}$ en $\frac{3}{2}$).

Ter aanvulling kun je de lessen *Gehoortraining 1* volgen.

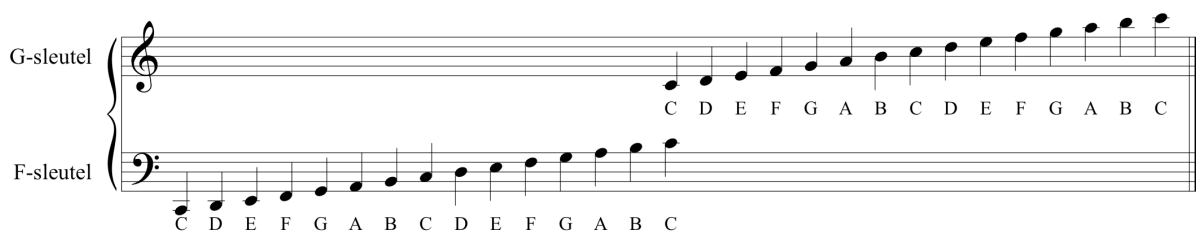
Hoofdstuk 1: noten, notennamen, notenbalk en sleutels

1.1 Stamtonen, notenbalk en sleutels

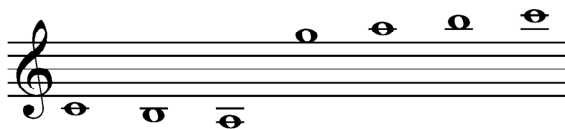
Als we een melodie zingen of spelen horen we **tonen** van verschillende hoogte en verschillende lengte.

De tonen kunnen we opschrijven met behulp van **noten** op de notenbalk. Hoe hoger een noot op de balk staat, hoe hoger de toon klinkt.

De noten zijn genoemd naar de eerste 7 letters van het alfabet. Dit noemen we de **stamtonen**. Op de **notenbalk** ziet dat er zo uit:

Voor tonen die zo hoog of laag zijn dat ze niet op de notenbalk passen worden **hulplijntjes** gebruikt:

Welke stamtonen staan hier?

1.2 Voortekens: kruizen en mollen

Een toon die een halve toon hoger of lager klinken dan een stamtoon wordt genoteerd met behulp van een kruis of een mol.

Kruis:

verhoogt de toon met een halve toonafstand

Mol:

verlaagt de toon met een halve toonafstand

Herstellingsteken:

kruis of mol geldt niet meer

- De naam van een noot met een kruis ervoor eindigt op**is**
(bijvoorbeeld: fis, gis, bis)
- De naam van een noot met een mol ervoor eindigt op**es**
(bijvoorbeeld: bes, ges, des). Uitzonderingen zijn as en es.

We noemen kruizen, mollen en herstellingstekens ook wel: **voortekens**.
Voorbeelden:

Dis Eis Fis Gis Ais Bis Cis Dis Des Es Fes Ges As Bes Ces Des

Voortekens staan vlak voor een noot. Ze gelden tot de volgende maatstreep. Dus als er een mol voor een B staat, wordt elke B daarna tot de maatstreep een Bes.

Voortekens kunnen ook voor aan een regel staan: dan gelden ze de hele regel. Als er een kruis staat op het lijntje van de F, wordt elke F een Fis.

Voorbeelden:

Bij de sleutel staat een kruis op het bovenste lijntje: elke F wordt een Fis.

Fis Fis C Cis Cis Cis C F Gis Fis Gis A

Bij de sleutel staat een mol op het middelste lijntje: elke B wordt een Bes.

Bes Bes E Es As As A Bes Des Bes Des E

1.3 Oefeningen: notennamen in de G-sleutel

Zet de notennamen onder de noten.

1.

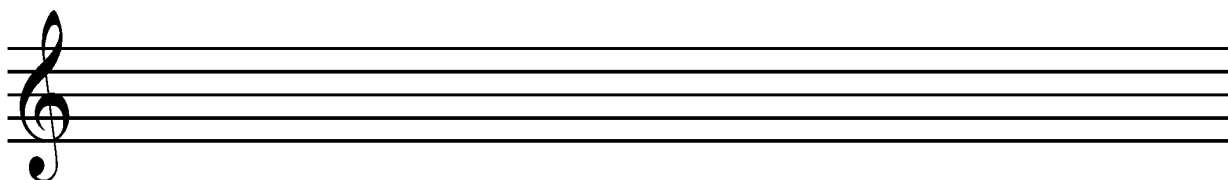
2.

3.

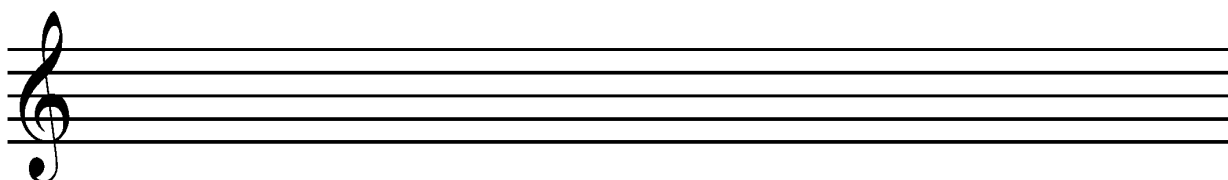
Teken de noten op de notenbalk:

A G D E F B C D(hoog) D(laag)

E(laag) A F G E(hoog) F D C B

Gis As Bes Cis D Eïs Fis Des Ces As

G Aïs Bis C Des E F Ges Cis

F G A B C E

1.4 Oefeningen: notennamen in de F-sleutel

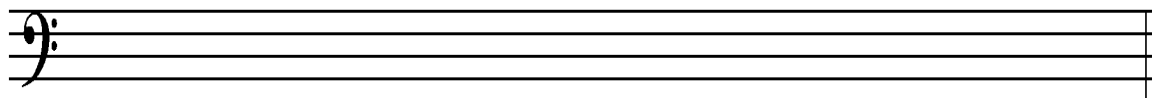
Deze oefening hoef je alleen te maken als je een instrument bespeelt, waarbij het nodig is om de F-sleutel te kunnen lezen.

Zet de notennamen onder de noten.

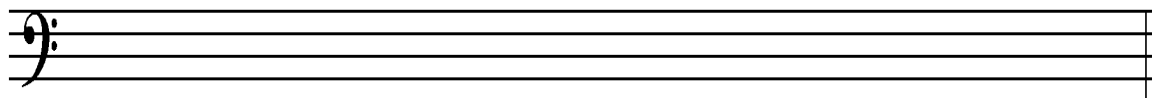
1.

2.

Teken de noten op de notenbalk

A G D E A B C D(hoog) D(laag)

Gis As Bes Cis D Eïs Fis Des Ces As